

A város áldozatok árán sem zárkozhatik el a zenepalota felépítésétől.

Tonelli Sándor indítványa a tervek és a munka sürgős megkezdésére.

(A Délmagyarország munkatársától.) Dr. Tonelli Sándor kedden indítványt nyújtott be a városhoz, amely szóról-szóra a következőket mondja:

— Szeged törvényhatósági bizottsága elhatározza a város kulturális igényeinek megfelelő zenepalota felépítését és megbizsa a tanácsot, hogy a zenepalota megépítésére vonatkozó terveket sürgősen készíttesse el és azokat a költségelőirányzatokkal együtt a legközelebbi közgyűlésnek mutassa be.

A Délmagyarország ezt az indítványt a legnagyobb melegséggel támogatja, hiszen köz tudomásu, hogy a zenepalota felépítésének ügye beletartozik abba a gazdag kulturprogramba, amelynek valamennyi pontjéért napnap után lapunk minden oldalán és minden hasábján állandóan harcolunk. Tonelli Sándor indítványát alapos és részletes indoklással kíséri. Ennek az indokolásnak minden pontja ismeretes a Délmagyarország olvasói előtt. Adatait legutóbb Lengyel Vilma foglalta össze és írta meg egy frappáns és városszerte nagy érdeklődést keltett cikkben. Most, hogy Tonelli Sándor beadta indítványát, mégis szükségesnek tartjuk ezeket az adatokat röviden összefoglalni. A háboru előtt Debrecen, Pozsony és Marosvásárhely építettek zenepalotát, Arad úgy építette meg kulturpalotáját, hogy abban elhelyezést talált a zeneiskola is. Legujabban Miskolc épített zenepalotát, amelyet a jövő hónapban ad át rendeltetésének. A szegedi zeneiskolában helyszűke miatt be kellett szüntetni a háboru előtt már működött gordonka-, fuvola-, klarinét- és kürttanszakokat. Nincs a zeneiskolának könyvtára, hangszerszobája és szertára és ezekre a célokra a régi kamrahelyiségeket használják. A kötelező iskolai hangversenyek tartására nincs megfelelő helyiség. Általános zenekulturai szempontoknak sem felel meg természetesen ilyen körülmények között a zeneiskola elhelyezése. Ezeknek az adatoknak részletezése után azokat a számoszlopokat sorolja fel Tonelli, amelyek azt bizonyítják, hogy a zenepalota felépítésének nincsenek elháríthatatlan financiai akadályai. A Délmagyarország ezeknek az adatoknak nagy részét is ismertette már, de az indítványnak ez a része annyira fontos, hogy szükségesnek tartjuk szóról-szóra ideiktatni:

— Az 1925—26. tanévben a zeneiskolába be volt iratkozva 358 növendék, akiknek tandíjbevétele 217,825.000 koronára rugott. Az 1926—27. tanévben beiratkozott 364 növendék, akiknek tandíjbevétele 230,000.000 koronában van előirányozva. Megjegyzem, hogy itt a város által engedélyezett tandíjmentességek, amelyek körülbelül az összes tandíj 18 százaléka rugnak, már le vannak számítva. Ez tehát nettó jövedelemnek tekintendő. Megjegyzem azonkívül azt is, hogy

40 növendék helyiség hiánya miatt már nem lehet felvenni

és természetesen hiányzik azoknak a tanzakoknak a bevétele is, amelyeket a zeneiskolának a Tukats-féle házban történt elhelyezése óta be kellett szüntetni.

— Pengőre átszámítva ez a 230,000.000 korona bevétel a várható emelkedések figyelembevételével nélkül 18.400 pengőnek felel meg.

— Ezzel a bevétellel szemben teher gyanánt áll az a lakbérösszeg, amelyet a város a Tukats-féle alapítványnak a zeneiskola céljára igénybevett 5 lakás fejében megterít. Szintén lakbéremelkedés figyelembevételével az 1927. február elseji állapot szerint ez 3190 pengőnek felel meg.

— Ebből a két tervből kiindulva egy teljesen modern és a viszonyoknak megfelelő zenepalota építése esetén a következő bevételekkel lehet számolni:

— Beiratasi és tandíjak (várható emelkedések figyelembevételével) 18.400, jelenlegi helyiségek után járó lakbér 3190, földszinti üzlethelyiségek bérbeadása 25.000, pinchehelyiségek bérbeadása 1000, az iskola felett elhelyezett lakások bére 3 háromszobás és 3 kétszobás lakást véve alapul 5840, hangversenyterem bére 52-szeri használatot véve alapul, 120 pengővel (6 filharmoniai hangverseny, 6 dalárdahangverseny, 10 harmoniai hangverseny, 6 műkedvelő hangverseny, 6 fel-

olvasás, 10 bál, 8 gyűlés és bankett) 6240, összesen 59.670 pengő.

— Ennyi volna a zenepalotának egyévi jövedelme. Noha ezek a tételek nagyon óvatosan vannak előirányozva, még ezekből is leszámítok 20 százalékot, vagyis az évi jövedelmet csupán 47.736 pengőben irányszom elő, ami 954.720 tőke évi 5 százalékos kamatának felel meg. Ez az a keret, amellyel a város számolhat abban az esetben, ha a zenepalota kérdését kizárólag jövedelmezőség szempontjából itéli meg.

Károlyi Lajos özvegye kolostorba vonul és férjének összes képeit a városnak ajándékozta.

(A Délmagyarország munkatársától.) Özv. Károlyi Lajosné, a napokban elhunyt kiváló szegedi festőművész özvegye, kedden délben Tardos-Taussig Ármin és Eidus Bentian kíséretében meglátogatta a polgármestert, hogy elhunyt ideális lelkű férjének nemes szívű végrendeletét bejelentse. A mélyen lesújtott, gyászbaborult özvegy elfuló szavakkal mondta el a polgármesternek, hogy kolostorba vonul és elhunyt férje utolsó akaratához hiven összes műveit Szeged városának ajándékozta. A rövid bejelentés után Károlyi Lajos özvegye a következő beadványt nyújtotta át a polgármesternek:

Mélyentszett Polgármester ur! Megboldogult férjem, Károlyi Lajos összes műveit reámhagyta, mert tudta, hogy én minden gondolatával és akaratával egyetérték és hátrahagyott vagyonával, kívánsága szerint, csak jót fogok cselekedni. A magam részéről elhatároztam, hogy a világtól visszavonulok és kolostorba költözöm, amely megfelel az én boldogult férjem intencióinak. Nekem tehát nem kell semmi. Ezért minden művét, ami férjemtől maradt, — kivéve azt a néhányat, mely a családtagoknál marad emlékként és amelyekre nekem a kolostorba vonulásig előteremtendő összeghez szükségem van —, Szeged városának, mint tulajdont ajándékozom. Mégis kívánom, hogy egy bizottságot hívjanak össze, mely megállapítaná, hogy férjemnek mely művészi munkái muzeális értékűek és melyek azok, melyeket értékesíteni lehet? Az előbbieket helyezték el a szegedi muzeumba, — egy, kettőt, ha arra reflektálnak: a budapesti szépművészeti muzeumba —, a többiekért kapott összegből pedig létesítsenek Károlyi Lajos nevére egy alapítványt, melynek célját ez a bizottság fogja

— Minthogy azonban felfogásom szerint a magasabb szempontok is figyelembe vevendők, nem kételkedem benne, hogy

a város még némi áldozatok árán sem zárkozhatik el a zenepalota megépítésétől.

A kérdést pedig véleményem szerint sürgősnek kell tekinteni azért, mert a zenepalotának a rentabilitása annál inkább biztosítható, minél inkább központi fekvésű helyre építették. Ilyen telke a városnak több is van, de ezek egymásután vételnek különböző célokra igénybe és így attól kell tartanunk, hogy ugyanugy, mint az Oroszlán-uccai telekkel történt, végül a zenepalota számára megfelelő hely nem marad.

megállapítani. (Művésztelep, művészeti iskola, évi ösztöndíj 1—2 szegénysorsu, Károlyi Lajos szellemében működő művész számára.) A bizottság összeállítására vonatkozólag az a kívánságom, hogy a várost képviselje a polgármester ur, a kulturszenátor ur, férjem barátai és művésztársai közül pedig Móra Ferenc, Juhász Gyula, Tardos-Taussig Ármin, Eidus Bentian és Tóth Jenő István. Ezek után még hálás köszönetemet nyilvánítom a polgármester urnak, a kulturtanácsnok urnak, Szeged szab. kir. város közönségének és mindazoknak, akik boldogult férjem irányában szeretetüknek oly szép és várakozáson felüli kifejezést adtak. Szeged, 1927. március 21. Tisztelettel: Özv. Károlyi Lajosné.

A beadvány figyelmes átolvasása után a polgármester meghatott hangon köszönte meg Károlyi Lajos, illetőleg az özvegy nagylelkű ajándékozását. Majd kijelentette, hogy a végrendeletés gyakorlati végrehajtásával várni kellene mindaddig, míg az özvegynek sikerül valamelyik kolostorba bejutnia.

Özv. Károlyi Lajosné erre elmondotta, hogy a szombathelyi karmeliták szigorú kolostorába szeretne bejutni. Irt már gróf Mikes, Prohászka és Zadravetz püspököknek és így reméli, hogy egy-két héten belül már értesítést is kap kolostori bevonulásának időpontjáról.

— Nekem elég volt a világi életből — sóhajtott el az özvegy —, most már csak férjem utolsó akaratát akarom teljesíteni.

Majd a polgármester a város közönségének nevében megegyeszer megköszönte a nemes szívű ajándékozást.

Végül abban állapodtak meg, hogy az ajándékozási ügy végleges elintézését felfüggesztik addig, míg az özvegy bejut a kolostorba.

„Nem szabad arra gondolni, hogy ezt a kormányt másik váltja fel”

— állapította meg a belügyminiszter a felsőház mai ülésén.

A zalai követ éles ellenzéki beszédet tartott.

Budapest, március 22. Az országgyűlés felsőháza kedden folytatta a beterjesztett javaslatok tárgyalását.

Némethy Károly az első felszólaló, az önkormányzati testületek ellenőrzésével foglalkozik, elfogadja a javaslatot.

Igaz Béla pécsi kanonok a következő felszólaló. Aggodalmainak ad kifejezést az autonómiáknak a törvényjavaslatban kontemplált megszorításával szemben. Nem a kormánnyal szemben bizalmatlan, de attól tart, hogy jöhetnek idők, amidőn egy törvényellenes kormánynak az ilyen rendelkezések a vármegyékkel szemben visszaélésekre adhatnak alkalmat.

Tarnay Gyula borsódi felsőházi tag érthetlenné tartja, hogy a javaslatnak 49. §-át, amely a kereseti adóról szólott, miért hagyták ki a javaslatból. Ugy látja, hogy a községek felsegélyezésének problémája a kormány leg-sürgősebb feladatai közé tartozik.

Székács Antal a törvényjavaslatot öröndetes lépésnek tartja a gazdasági konszolidáció útján. A forgalmi adó kérdésével foglalkozik és arra kéri a pénzügyminisztert, vegye revízió alá álláspontját az egyfázisú forgalmi adórendszer tekintetében. A fényűzési adó megérett arra, hogy teljesen eltöröltsék. A javaslatot elfogadja.

Bosnyák Géza, Zala vármegye törvényhatóságának választott tagja a következő szónok.

A törvényjavaslatnak az önkormányzatokat korlátozó része hazafias aggodalommal tölti el. A kormány megfedekezik a vármegyék nagy nyomoruságáról és nem látja be, hogy a javaslat rendkívül sérelmes az autonómiákra. Az önkormányzati jog nem kegyadomány, hiszen az országgyűlés is a megyékből származott és nem megfordítva. A törvényhatóság a legerősebb gátja az önkénynek, egyedül ez óvja meg a törvény végrehajtásának esetleges tulkapásait. Meg kell mondania, hogy a kormányzat sokszor összetéveszti a pártérdekeket a haza érdekével. A kormány olyan terheket rótt az önkormányzatokra, amelyeket azelőtt az állam fizetett.

— Ugy van! Ugy van! — hallatszanak a közbeszólások a törvényhatósági kiküldöttek padsoariból.

Bosnyák Géza: Nem adhat garanciát egyetlen kormány sem arra, hogy mi fog történni a későbbi időben. Nagyfokú állami gyámkodás nem segít az országon, a javaslat nem szolgálja az ország érdekeit, ezért nem fogadom el. (Éljen a törvényhatósági kiküldöttek padsoarában és az érdekképviselők oldalán.)

Bezerédy István kifogásolja a javaslatnak az autonómia ellen megnyilvánuló egyes részeit.

Joanovics Pál a javaslatot Budapest törvényhatóságának szemszögéből vizsgálja.